

Pfv.IV.21.099/2015/4.szám

A Kúria a dr. Luczai Miklós ügyvéd által képviselt felperesnek a Gödér Károlyné dr. Balpataki Dóra jogtanácsos által képviselt I. rendű és a dr. Kocsis Ferenc jogtanácsos által képviselt II. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt a Fővárosi Törvényszék előtt 68.P.23.873/2011. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.809/2013/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 36. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II.r. alperesnek 15 napon belül 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak külön felhívásra megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás értelmében a Fővárosi Ítéltábla 2009. július 2-án kihirdetett 5.Pf.20.738/2009/7. sorszámú ítéletével a Fővárosi Bíróság elsőfokú, a .. feloszlató ítéletét azzal hagyta helyben, hogy az egyesület feloszlátásának hatályát kiterjesztette a mozgalomra is. A mozgalom szimpatizánsait 2009. július 4. napjára tiltakozó demonstrációra hívták a .. térre. Az I.r. alperes 2009. július 3-án

közleményt tett közzé azzal, hogy a kérdéses rendezvény megtartását nem vette tudomásul. Ezt követően az egyesületet feloszlató jogerős ítélet, a rendezvények betiltása elleni tiltakozás, valamint az előzetes fogvatartásban lévő .. szabadlábra helyezésének követelése miatt előzetesen be nem jelentett rendezvény kezdődött a .. téren 2009. július 4-én délután. A jelenlévők egy része a ..-egyenruhát vagy ahhoz hasonló ruházatot viselt. 2009. július 4-én 17 óra 08 perckor a rendőrség megkezdte az .. tömeg feloszlátását, a téren tartózkodókat felszólították a terület elhagyására, illetve arra, hogy oszljanak szét. A felszólítás a rendőrség gépkocsijaiból folyamatosan sugárzásra került, azt a téren jelenlévők hallhatták.

A rendőri felhívásnak többen nem tettek eleget, a demonstrálók néhány tagjának kezdeményezésével a résztvevők jelentős része úgy döntött, hogy a rendőri intézkedéssel való egyet nem értésül, annak jeleként a téren a földre leül és énekelni kezd.

Az oszlatás 17 óra 12 perckor kezdődött, a jelenlévőket, így mind az álló, mind pedig az ülő személyeket felszólították személyazonosságuk igazolására. Egyeseket a téren vontak ellenőrzés alá és felhívták őket a távozásra, míg másokat a tömegből kiemelve az előállító autóbuszhoz kísérték, ott adataikat rögzítették, ruházatukat, csomagjaikat átvizsgálták, végül pedig előállították őket. 18 óra 1 perctől arra hivatkozással, hogy az intézkedő rendőröket a résztvevők egy elkülöníthető része csoportosan megtámadta, elkezdődött a tömeg térről történő kiszorítása az .. irányába. Ezen akció során könnygáz használatára és több személy előállítására is sor került.

A kérdéses napon a felperes szintén megjelent az .., ahol látta, hogy ott rendezvény zajlik, illetve észlelte a tömeget is. A felperes találkozott egy általa megnevezni nem kívánt barátjával, majd elváltak egymástól, a felperes ott maradt a téren, majd leült a fűbe a rendőrsorfal előtt és beszélgetni kezdett. A felperes nem viselte a .. tagjaira jellemző ruházatot. A rendőri felhívások ellenére a felperes nem távozott el a helyszínről, a rendőrség pedig egyenként elkezdte a résztvevők kiemelését, majd kényszerítő eszközök alkalmazása mellett előállította őket. Ennek körében 18 óra 30 perc körül a II.r. alperes alárendeltségébe tartozó rendőrök a felperessel szemben is intézkedni kezdtek, őt kiemelték, megbilincselték, vele szemben testi kényszerszerű alkalmazva elvezették a rabszállító autóba kb. 19 óra körüli időben. A felperessel szemben bilincs alkalmazására 19 óra 15 perctől kb. 22 óra 20 percig került sor. A II.r. alperes alkalmazottai a felperest 22 óra 15 perc körüli időben állították elő a ..ra, itt távolították el róla bilincset. Az I.r. alperes alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságon a felperes előállítása 2009. július 5. napjának 02 óra 11 percéig tartott, ezt követően a felperest szabadon bocsátották.

A felperest a .. szabálysértési hatóságként jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt 30.000 forint pénzbírsággal sújtotta. A határozat fellebbezés hiányában 2009. október 17-én jogerőre emelkedett. A felperes kérelme folytán eljáró Budapesti Törvényszéki Felügyeleti Ügyészség határozattal a jogerős szabálysértési határozatot hatályon kívül helyezte és a szabálysértési eljárás folytatása iránt intézkedett. Az ügyészi óvás következtében az új eljárás keretében a .. mint szabálysértési hatóság az eljárást elévülés miatt megszüntette 2010. április 21-én.

A ..ek jelentése alapján is szabálysértési eljárás indult a felperessel szemben. Ezt az eljárást a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2010. január 19-én kelt végzésével megszüntette. Ezen eljárás tárgya garázdaság szabálysértésének elkövetése volt. A PKKB végzése rámutatott arra, hogy nem volt megállapítható a felperes terhére olyan cselekvőség, vagy passzív magatartás, amely a társadalmi együttélési szabályokkal való nyílt, provokatív jellegű szembehelyezkedést mutatta volna. A bíróság megállapította: a garázdaság szabálysértésének elkövetési magatartása a felperes részéről nem valósult meg. Azt is megállapította a bíróság, hogy a felperes magatartása a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének megállapítására lehet alkalmas, ennek elbírálása azonban már a rendőrség előtti eljárásban megtörtént.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperesek megsértették személyiségi jogait. A II.r. alperes jogsértő magatartását abban látta megállapíthatónak, hogy őt a békésen demonstrálók közül testi kényszer alkalmazásával kiemelték, megbilincseltek, a bilincset pedig több mint három órán keresztül rajta tartották, így korlátozták a becsület, az emberi méltóság, a gyülekezési joghoz fűződő személyiségi jogait. Az I.r. alperes jogsértését abban látta megállapíthatónak, hogy több órán keresztül alaptalanul fogva tartották és ezzel megsértették az emberi méltósághoz és a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát. A felperes pontosított keresetében a jogsértések megállapítása mellett kérte az alperesek kötelezését arra, hogy a megállapított jogsértésekért magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat, illetve egyetemlegesen kötelezze őket a bíróság 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A nem vagyoni kártérítés tekintetében másodlagosan egyenlő arányú fizetésre kérte kötelezni az alpereseket.

Az I.-II.r. alperesek jogalap hiányában kérték a kereset teljes elutasítását. Az I.r. alperes előadta, hogy a felperes elfogásában nem vett részt, a rendőrkapitányság épületében történt átvételét követően pedig a hatályos jogszabályi előírások megtartásával járt

el. A II.r. alperes részéről előadták, hogy az intézkedésre az adott alapot, hogy a felperes a többszöri felszólítás ellenére a demonstráció helyszínét nem hagyta el. A felperes a rendőri intézkedésnek passzívan ellenszegült, ezért indokolt volt vele szemben különböző intézkedések foganatosítása. Mindkét alperes előadta azt, hogy nem alapozza meg önmagában kártérítési felelősségüket sem a szabálysértési eljárások megszüntetése, sem pedig az, hogy közigazgatási eljárásban utóbb a demonstráció feloszlátását általánosságban jogellenesnek minősítették.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a II.r. alperes azzal, hogy 2009. július 4-én a felperest a ..ről történt előállítás alatt aránytalanul hosszú ideig tartotta fogva és ez idő alatt mindvégig bilincset alkalmazott a felperessel szemben, megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő és személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogait. Kötelezte a II.r. alperest, hogy 15 napon belül magánlevélben kérjen elnézést a felperestől az elkövetett jogsértésekért. Kötelezte a II.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítésként 300.000 forint tőkét és ennek törvényes mértékű kamatait. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az I.r. alperes azzal, hogy 2009. július 4-én a ..ről történt előállítás után a felperest a .. épületében aránytalanul hosszú ideig tartotta fogva, megsértette a felperes emberi méltóságát és személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az I.r. alperest is arra, hogy 15 napon belül magánlevélben kérjen elnézést a felperestől az elkövetett jogsértésekért. Kötelezte továbbá az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítésként 200.000 forint tőkét és ennek 2009. július 4. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Mindezeket meghaladóan a felperes keresetét elutasította és úgy rendelkezett, hogy a perrel felmerült költségeiket a peres felek maguk viselik. A le nem rótt 60.000 forint kereseti illeték viseléséről úgy rendelkezett, hogy abból 30.000 forintot a felperes, 12.000 forintot az I.r. alperes, 18.000 forintot pedig a II.r. alperes köteles az államnak megtéríteni.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felperes a helyszínen nem vitathatta volna a rendőrségnek a feloszlátásra vonatkozó intézkedéseit. Érdemben megállapíthatónak találta azt, hogy a felperes a II.r. alperes intézkedéseinek ellenszegült, ezzel együtt a II.r. alperes részéről a bilincselés alkalmazását és a fogva tartás időtartamát aránytalanul súlyosnak ítélte meg, ezért a II.r. alperes terhére a jogsértéseket megállapította. Az I.r. alperes részéről pedig a .. épületében foganatosított fogva tartás időtartamát ítélte az eset összes körülményeihez képest aránytalanul hosszúnak és ezáltal személyiségi jogot sértőnek. A megállapított jogsértésekhez képest az elégtétel adását a keresettel egyezően az elsőfokú bíróság

elrendelte. A nem vagyoni kártérítés alkalmazásánál, miután az egyes alperesi cselekmények elkülöníthetőek voltak, az egyetemlegesség alkalmazását mellőzte és külön-külön kötelezte az egyes alpereseket kártérítés megfizetésére. A nem vagyoni kártérítés megítélése körében mérlegelés tárgyává tette azt, hogy a felperes azzal, hogy a helyszínről bírói felhívás ellenére nem távozott el, maga is közrehatott a személyiségi jogsértésben megnyilvánuló rendőri intézkedések bekövetkezésében. Az elsőfokú bíróság szerint azzal, hogy a felperes felszólítás ellenére nem hagyta el a helyszínt, maga alapozta meg a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség olyan fokú gyanúját, amely jogalapot biztosított az előállítás végrehajtására. Ha és amennyiben a felperes a felhívásnak megfelelően a helyszínt elhagyta volna, nagy valószínűséggel nem került volna sor vele szemben rendőri intézkedésre. Az elsőfokú bíróság a bekövetkezett hátrányokat a Pp. 163. § (3) bekezdése alkalmazásával köztudomású tényként értékelte, ugyanakkor kiemelte azt, hogy a jelen per alpereseinek felelőssége nem terjedhet ki szabálysértési eljárások, illetve a büntetőeljárás kapcsán állított felperesi hátrányokra. Mindezek figyelembevételével mérlegeléssel határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét, a II.r. alperest 300.000, az I.r. alperest pedig 200.000 forint és kamatai megfizetésére kötelezve.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és az I.-II.r. alperesek egyaránt fellebbezést jelentettek be. A felperes kérte a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését az általa igényelt 1.000.000 forintra, az I.-II.r. alperesek pedig a kereset teljes elutasítását kérték. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta, az illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezést részben megváltoztatta és mellőzte az I.-II.r. alperesek illeték fizetésére való kötelezését és megállapította, hogy a 30.000 forint kereseti illeték az állam terhén marad. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 40.000 forint fellebbezési eljárási illetéket, illetve megállapította, hogy az I.-II.r. alperesek fellebbezésével felmerülő 96.000 forint illetéket az állam viseli. A másodfokú eljárás során felmerült egyéb perköltségekről úgy rendelkezett, hogy azt a peres felek maguk kötelesek viselni.

A jogerős ítélet indokolása az ügy érdemét illetően úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság helytálló tényállást állapított meg, abból okszerű jogi következtetéseket vont le. Helyesen állapította meg a személyiségi jogsértések bekövetkezését és érdemben helytállóan alkalmazta annak objektív és szubjektív jogkövetkezményeit. A jogerős ítélet is úgy ítélte meg, hogy a jogsértőnek talált rendőri intézkedések részben aránytalanok, részben szükségtelenek voltak.

A nem vagyoni kártérítés megítélése és mértéke tekintetében a

jogerős ítélet arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges körülményeket megfelelően mérlegelte, tekintettel volt a jogsértés tárgyi súlyára, a hasonló jogsértések esetén a bírói gyakorlat szerint kialakított nem vagyoni kártérítések mértékére. Ezért nem látott lehetőséget az elsőfokú bíróság által megállapítottösszegekre sem leszállítására, sem pedig felemelésére. Utalt arra, hogy a köztudomású hátrányokra való hivatkozás mellett két meghallgatott tanú is igazolta a felperest ért hátrányokat, ugyanakkor figyelembe kellett venni azt, hogy a felperes által elkövetett szabálysértés gyanúja igazolást nyert azzal, hogy rendőri felszólítás ellenére a helyszínről nem távozott. A jogerős ítélet indokolása külön utalt arra, hogy a feloszlítás jogellenességének utólagos bírói határozattal történő megállapításának nincs visszaható hatálya. Nem tehető vitássá az sem, hogy ha rendőri intézkedésre kerül sor, akkor az érintett személy minden esetben engedelmessé válni köteles. A felperes felróhatóan tekinthető magatartását a jogerős ítélet szerint is megalapozottan vonta mérlegelési körébe az elsőfokú bíróság.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben kérte a jogerős ítélet megváltoztatását, az alperesek egyetemleges kötelezését 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére. Másodlagosan azt kérte, hogy amennyiben erre a Kúria nem látna lehetőséget, a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az első fokon eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítsa. A kérelem indokolásában a felperes utalt arra, hogy a másodfokú eljárás indokolatlan módon elhúzódott. A felperes sérelmezte azt, hogy az eljáró bíróságok az .. tanúsított magatartását az ő hátrányára értékelték és mintegy szabálysértési felelősségét állapították meg, noha erre nem volt jogosultságuk. Ebben a körben ismételtén előadta azt, hogy a rendőri felszólításokat a hangzavar miatt nem érzékelte, ő a rendőri intézkedésnek ténylegesen nem szegült ellen. Utalt arra is, hogy a nyilvánvalóan jogszerűtlen intézkedéssel szemben még a szembehelyezkedés is elképzelhető. A nem vagyoni kártérítés mértéke tekintetében kifogásolta azt, hogy a jogerős ítélet nem vette figyelembe az alperesek jogsértő eljárásainak következményeit, a további szabálysértési eljárások, tárgyalások negatív hatását. Álláspontja szerint ezekre kizárólag az alperesek jogsértő magatartásával okozati összefüggésben került sor.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokaira való utalással.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati

kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A jelen esetben a felülvizsgálat tárgyát kizárólag az igényelt nem vagyoni kártérítés mértékének 1.000.000 forintba való felemelése és a két alperes vonatkozásában egyetemlegessé tétele képezi. A jogalap körében, illetve a megítélt nem vagyoni kártérítés már jogerős részében felülvizsgálati kérelem hiányában a Kúria nem vizsgálódhat. A következetes bírói gyakorlat értelmében a felülvizsgálati eljárásban érvényesül a felülmérlegelés tilalma, azaz a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének nincs helye. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH 1999.44. jogeset, BH 2013.119. jogeset).

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja szerint, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A 355. § (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén, a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB számú határozatának indokolása értelmében a nem vagyoni kártérítés a személyiségi jogsértés egyik lehetséges jogkövetkezménye. Amennyiben a személyiségi jogsértést a bíróság megállapítja, a bírói mérlegelés körébe tartozik a nem vagyoni kártérítés mértékének megállapítása. A határozat nyomán kialakult bírói gyakorlat úgy foglalt állást, hogy miután kártérítésről van szó, a jogsértés megállapítása a nem vagyoni kártérítés megítélésének az egyik szükséges, de önmagában még nem elégséges feltétele. Ahhoz szükség van arra, hogy a megállapított jogsértéssel okozati összefüggésben olyan kár, hátrány legyen megállapítható, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható. Az újabb bírói gyakorlat szerint a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján a nem vagyoni hátrány bekövetkezése az eset összes körülményeire figyelemmel köztudomású tényként is értékelhető. A bírói gyakorlat szerint az összegszerűség megállapításánál különösen tekintettel kell lenni a megállapított jogsértés tárgyi súlyára, a tényleges következményekre és az összegszerűség tekintetében egyébként kialakult bírói gyakorlatra.

A jelen esetben a felperes egyértelműen a nem vagyoni kártérítés

körében a jogerős ítélet mérlegelési tevékenységét támadta, miközben a korábbiak szerint érvényesül a felülvizsgálati eljárásban a felülmérlegelés tilalma. A jelen esetben a Kúria szerint a konkrét mérlegelés egyáltalán nem volt okszerűtlen, nem ellenkezik a logika alapvető szabályaival. Kellően értékelte a jogerős ítélet a jogsértés tárgyi súlyát, illetve azt a lényeges körülményt, hogy a felperes a távozásra irányuló rendőri felhívásoknak nem tett eleget. A felperes nem csak, hogy nem tett eleget a felhívásoknak, még a földön ülőkkel össze is kapaszkodott. A felperes saját előadásán kívül semmi nem támasztotta alá azt, hogy az oszlatásra vonatkozó felhívásokat a felperes nem hallotta, nem értelmezhetette volna, még az általa hivatkozott közigazgatási perben hozott határozat is megállapította, hogy ilyen sorozatos felhívások ténylegesen elhangzottak. A felperes akkor járt volna el teljes mértékben jogszerűen, ha a rendőri felhívásoknak megfelelően a helyszínt önként elhagyja. Ennek elmaradása olyan felróható magatartásnak minősül, amelyet a bíróságok jogosultak és kötelesek voltak értékelni. A Ptk. 4. § (4) bekezdése értelmében saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. Aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a másik fél felróható magatartására hivatkozhat. Helytállóan, jogszabálysértés nélkül értékelte a jogerős ítélet azt, hogy a felperes magánéleti problémái, illetve megélhetési nehézségei, valamint a jogerősen megállapított alperesi jogsértések között közvetlen okozati összefüggés nem nyert bizonyítást, erről érdemben a meghallgatott tanúk sem nyilatkoztak. Fontos értékelési szempont az is, hogy a jogerősen megállapított nem vagyoni kártérítés nagysága teljes mértékben összhangban áll a hasonló perekben akár a Kúria által is megítélt nem vagyoni kártérítések nagyságával. Miután az egyes alperesek cselekvősege egymástól élesen elkülöníthető volt, a Kúria szerint a jogerős ítélet helytállóan kötelezte az egyes alpereseket külön-külön nem vagyoni kártérítés megfizetésére, ezen kötelezettség egyetemlegessé tételére a Kúria nem látott okot. Bár a felperes hivatkozott rá, a jelen per esetleges elhúzódása a másodfokú bíróság előtt, a jelen per alperesei terhére a nem vagyoni kártérítés mértéke tekintetében nem értékelhető. A Pp. 2. §-a alapján folytatható eljárásnak a jelen per alperesei nem lehetnek az alanyai.

Mindezekre figyelemmel a nem vagyoni kártérítés felemelésére a Kúria nem látott lehetőséget, az ebben a tekintetben is megalapozott jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A felperes a felülvizsgálati eljárásban pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az ellenkérelmet előterjesztő II.r. alperes részére perköltség megfizetésére, amelynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján állapította meg a Kúria. A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján megállapított mértékű

felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperes köteles a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2015. november 18.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

AM

írnok